

HET NATUURRESERVAAT VAN DE VERDRONKEN KINDEREN

Een vochtige vallei in het Zoniënwoud

Het natuurreservaat van de Verdronken Kinderen ligt min of meer verzonken in het Zoniënwoud. Het wordt gekenmerkt door een mozaïek aan biotopen met een zeer grote biologische rijkdom. Het valleitje bestaat uit drie vijvers die onderling met elkaar in verbinding staan via de Karregatbeek, die in de Woluwe uitmondt. De open biotopen (maaiweides, bosranden, heide, rietkragen) wisselen af met een meer typische bosvegetatie, maar dan aangepast aan de vochtige gebieden (elzen-essenbossen en wilgenbossen). Deze woongebieden die zeer zeldzaam zijn voor het Zoniënwoud trekken een zeer diverse fauna aan en gelden naast natuurreservaat als een Natura 2000-beschermingszone.

EEN VLEUGJE GESCHIEDENIS

In het Zoniënwoud werden er twee tumuli ontdekt en de overblijfselen van de neolithische vesting van Bosvoorde-Vijver bevinden zich niet ver van de vijver van de Verdronken Kinderen. Deze twee feiten doen vermoeden dat de locatie 5.000 jaar geleden misschien wel niet bewoond, dan toch bezocht werd.

Net zoals de andere rijkdommen (hout, wild, wilde vruchten, paddenstoelen, foerage, steen- of zandwinnings, ...) werden de vijvers van het Zoniënwoud eeuwenlang geëxploiteerd door plaatselijke bevolkingsgroepen. Hierbij deden ze meestal dienst als kweekvijvers of dreven ze een watermolen aan.

De kaart van Ferraris van 1777 getuigt van het bestaan van drie opeenvolgende vijvers in de vallei van de Verdronken Kinderen. Hun profiel evolueerde wel door de eeuwen heen als een gevolg van het feit dat het hydrografische bekken van het Zoniënwoud zowel natuurlijke of wijzigingen door toedoen van de mens onderging. Zo stond de Hoefijzervijver in het begin van de 19e eeuw bijvoorbeeld regelmatig droog. Een eeuw later werd de vijver met een permanente wateraanvoer vanuit het drinkwaterreservoir van Bosvoorde in ere hersteld. Zo verging het ook de Eikhovevijver: een moeras op het einde van de Tweede Wereldoorlog, dan een rottende poel waarin het water van een naburige woonwijk terechtkwam en uiteindelijk weer een vijver in 1970, na omvangrijke graafwerken.

Na de bescherming van de site als natuurreservaat wordt de Karregatbeek in 1993 vanaf het punt waar ze de Hoefijzervijver verlaat weer opengegooid. Aan weerskanten, daar waar vroeger het ruimslib van de vijvers geloosd werd, legt men grote weiden aan.

Het natuurreservaat van de Verdrongen Kinderen heeft zijn naam te danken aan een misvatting. Op een bepaalde moment kwam er aan de rand van de vijver van de Verdrongen Kinderen een molen te staan. Die behoorde een zekere Verdonck of Verdrongen toe. Zijn kinderen erfden de molen en men nam de gewoonte aan om van « de molen van de kinderen Verdrongen » te spreken. Tot een slechte vertaling er de « verdrongen kinderen » van maakte.

ALGEMENE BESCHRIJVING: EEN MOZAÏEK VAN VOCHTIGE BIOTOPEN

Het natuurreservaat van de Verdrongen Kinderen omvat een mozaïek van vijvers, waterlopen en bronnen. Samen maken ze van deze bosrijke vallei in het Zoniënwood een bijzonder vochtige biotoop van groot biologisch belang, zowel omwille van de vegetatie als van de uitzonderlijke diersoorten.

Men kan het volledige reservaat bezichtigen via twee paden die men vanaf de Gravendreef en de Twee Bergenlaan bereiken kan.

De eerste vijver is de Hoefijzervijver, zo genoemd naar de twee lussen waaruit hij bestaat. Het is een bosvijver (omzoomd met bomen) en het waterniveau schommelt al eens sterk omwille van de ligging aan de rand van de watervoerende laag. De vijver vangt nochtans het water op van de Bocq, een kunstmatig beekje in de gelijknamige vallei dat aangelegd werd om het overtollige water van het drinkwaterreservoir van het hogerop gelegen Vivaqua te kanaliseren. Langs een rustiek brugje op de kruising van de twee lussen kan men de vijver oversteken.

De Hoefijzervijver gaat over in de Karregatbeek. Die doorkruist een grote maaibeide die voor vele wandelaars dienst doet als rust- en verpoosplek. Vervolgens loopt de beek door een elzenessenbos, een mengbos dat geëigend is voor moerassige grond. Op de rechteroever en tot de tweede vijver, de Verdrongen Kinderen-vijver, strekt zich een mooie rietkraag uit.

Met een oppervlakte van 6.000 m² is de vijver van de Verdrongen Kinderen de grootste van het reservaat. Op de oevers staan er bomen (met name elzen) of bevinden zich open plekken met plaats voor een typische vegetatie samengesteld uit moerasplanten, vergeet-mij-nietjes, moesdistels, ...

Wanneer de Karregatbeek uit de vijver van de Verdrongen Kinderen stroomt, is ze erg aangezwollen door de toevoer vanuit bronnen in de vijverbodem en wellen van de rietkraag. De beek zet haar weg dan voort door een vochtig woud (wilgenbos en fragmenten elzenbos) tot aan de derde vijver, de Eikhovevijver. De oevers zijn hier volledig open en zonovergoten. Op de vijver bevinden zich tal van waterplanten. Reeën gebruiken de open biotopen in de omtrek als voedergebied.

Afwisselende open en gesloten biotopen alsook voor het oog ontsloten vijvers en moerassen dragen bij tot de grote landschappelijke waarde van de vallei van de Verdrongen Kinderen.

De Groene Wandeling komt door op de kamlijn tussen de vallei van de Verdrongen Kinderen en de nabijgelegen vallei van de Vuylbeek.

OPMERKELIJKE FAUNA EN FLORA

In een vochtige biotoop als de vallei van de Verdrongen Kinderen zijn watervogels uiteraard goed vertegenwoordigd : gewonere soorten zoals de wilde eend en het waterhoentje, maar ook de kuifeend, de tafeleend, de fuut en zelfs de mandarijneend die op enkele meters hoogte in holle bomen nestelt. Reigers liggen eveneens vaak op de loer en de aanwezigheid van de ijsvogel getuigt van de goede waterkwaliteit op deze plek.

Rondom de vijvers trekken bewust onaangeroerde dode bomen heel wat in holen levende vogelsoorten aan: de grote en de kleine bonte specht, de glanskop, de boomkruiper, de boomklever, ...

In het begin van de lente broeden bruine kikkers en gewone padden hun eitjes uit in het water van de vijvers van het reservaat. De alpenwatersalamander neemt men er ook al eens waar. De vochtige gebieden van het Zoniënwood vormen in Brussel een onmiskenbaar belangrijke schuilplaats voor amfibieën.

Er leven ook enkele roodwangschildpadden die daar door hun vroegere eigenaars achtergelaten werden. De lokale temperatuur laat niet toe dat de soort er zich voortplant. Haar aanwezigheid is trouwens niet wenselijk omdat ze het ecosysteem verstoren kan.

De grote rietkraag op de rechteroever van de Karregatbeek bestaat uit rietgras en ook, waarschijnlijk omwille van de talrijke wellen, uit de zeldzaam ogende bittere veldkers en grote egelskop.

Het reservaat van de Verdrongen Kinderen bevindt zich in een Natura 2000-beschermingszone die een habitat en voedsel biedt aan verschillende beschermde vleermuizensoorten. In de Vijver van de Verdrongen Kinderen treft men ook een bijzonder visje aan, de bittervoorn, die ook Europees beschermd wordt. Hij leeft in symbiose met de zwanenmossel, een zoetwatermossel waarin hij zijn uitjes uitbroedt.

BEHEERSPRINCIPE

De site van de Verdrongen Kinderen geniet het statuut van natuurreservaat en het beheer van Leefmilieu Brussel heeft op deze plaats dan ook als hoofddoel toe te zien op het behoud van de typische (semi-)natuurlijke landschappen alsook op de instandhouding van de lokale biodiversiteit.

Ongeveer om de vijf jaar worden de vijvers geleidigd om zo de overtollige vissen te verwijderen. Het gaat hier meer bepaald over graafvissen zoals karpers, brasems en kroeskarpers die op zoek naar eten de bodem omwoelen en zo het water troebeler maken. Bedoeling is hier om de evenwichtige biotoop en het kwaliteitsvolle water zowel voor de amfibieën als voor de waterflora te vrijwaren.

Om te vermijden dat de waterkanten platgetreden worden en om de vegetatie er tot ontwikkeling te laten komen werden er her en der rond de vijvers omheiningen geplaatst.

De rietkraag, de weide en de boskanten worden elke winter gemaaid. Men wil hiermee voorkomen dat deze bijzondere biotopen zouden overgaan in een gewonere bosvegetatie. Het maaisel wordt uiteraard weggevoerd, want het is niet de bedoeling dat het zich ontbindt, de bodem verrijkt en de typische vegetatie ter plaatse wijzigt. Op die manier vermijdt men de geleidelijke verhoging van het bodemniveau en dus het eventuele uitdrogen van de vochtige zone. Bepaalde kleine zones worden evenwel niet gemaaid zodat de aanwezige fauna er zijn schuilplaats kan behouden.

De teams van Leefmilieu Brussel pogen eveneens paal en perk te stellen aan de voortgang van schadelijk beschouwde exotische planten die de vallei jammer genoeg overwoekeren. Daarom wordt de Japanse duizendknoop drie tot vier keer per jaar met de hand uitgetrokken. De reuzenberenklauw moet verwijderd worden vooraleer hij tot bloei komt.

GROENE RUIMTEN IN DE BUURT

- Noordoostelijk, het Tournay Solvay-park, het Jagersveld en het park van de Leybeek
- Noordwestelijk, het Ter Kamerenbos
- Westelijk, de vijver van Bosvoorde en het Vuurkeiendomein.
- Zuidelijk, het Zoniënwoud en het natuurreservaat van de Vuylbeek.

Oppervlakte : 8 hectare

Typologie : gewestelijk natuurreservaat

Eigenaar : Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Beheer : Leefmilieu Brussel

Bescherming : de vallei van de Verdrongen Kinderen heeft krachtens het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Executieve van 27 april 1992 het statuut van natuurreservaat gekregen.

PRAKTISCHE INFORMATIE

OPENINGSUREN

Het natuurreservaat van de Verdrongen Kinderen ligt aan de rand van het Zoniënwoud en is steeds toegankelijk.

CONTACT

Een vraag, een probleem, wend u tot de boswachters die het Zoniënwoud doorkruisen en meer in het algemeen tot Leefmilieu Brussel : 02 / 775 77 38 voor de bosdienst of 02 / 775 75 75 voor de infodienst, info@leefmilieubrussel.be

UITRUSTING

Informatieborden, vlonders op de rechteroever van de vijver van de Verdrongen Kinderen, rustiek bruggetje tussen de twee lussen van de Hoefijzervijver, speeltuin, picknicktafels, banken, vuilnisbakken.

ER GERAKEN

Het natuurreservaat van de Verdrongen Kinderen ligt in het Zoniënwoud in de gemeente Watermaal-Bosvoorde en kan men bereiken vanaf de Gravendreef en de Twee Bergenlaan.

BEREIKBAARHEID ANDERVALIDEN

Vanaf de Gravendreef tot aan de Hoefijzervijver loopt er een asfaltweg. Verder dan dat punt kunnen andersvaliden slechts beperkt circuleren.

OPENBAAR VERVOER

Trein : station van Bosvoorde

Tram 94 (halte Lieveheersbeestjes)

Bus 17 en 95 (halte Vijvers van Bosvoorde of International School). Bus TEC 366 Court-Saint-Etienne (halte Hippodrome de Boitsfort).

MEER INFORMATIE

- De brochures en folders van Leefmilieu Brussel:
 - [het Zoniënwoud](#)
- Meer info over [de Brusselse reservaten](#)
- Meer info over [Natura 2000](#)
- Meer info over [de Groene wandeling](#)
- Meer info over [het Groene en het Blauwe netwerk](#)
- De website van [het Platform Zoniënwoud](#)
- De website van [het Zoniënwoud](#)
- De atlas van de [amfibieën en reptielen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#)

